

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo dodatno K 30'— — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Franciškaška ulica št. 11
Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, posla zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju: — Za odgovor je priložiti značko.

Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Križarska vojna. — Glasovi z Balkana. — Poročilo iz Belgrada. — Nesebična ljubezen. — Črnogorski boji proti Turkom.

Poročila iz Sofije poročajo o velikem navdušenju, s katerim gre narod na boj. To navdušenje — pravi pismo iz Sofije — je razumljivo, kajti boj se je začel za najnaravnejše človeške pravice. Namen vojne je, da se napravi konec azijskemu barbarstvu v mejah kulturne Evrope...

Ali se bo naša kaka država v Evropi, ki bo temu protestirala ali celo nastopila? Mi ne verujemo. Preje bi mogli verjeti na neposredno pomoč...

To je prava moderna križarska vojna, ki hoče osvoboditi krščanske balkanske narode od najhujšega turškega barbarizma.

Glavna demokratična stranka »Praporec« piše:

Za nas ni nikakega dvoma, da pride do prelivanja krvi... Bolgarski narod ni bil poklancan pod orožje, da bi delal parado. Armada bo z veseljem do zadnjega izvršila svojo dolžnost. Bolgarski narod je prepričan, da bo njegovo orožje zmagovalo, in ve tudi da se da zmago le z orožjem doseči...

Bolgarski poslanec Štrašimirov je govoril pred ruskim poslaništvom:

Mi moramo nastopiti pot naše velike učiteljice Rusije. Rusija je napram nam prevzela ulogo osvoboditeljice Bolgarije. Mi pa moramo osvobodjenje Makedonije prevzeti na svoje rame — in moramo to svojo nalogo tudi izvršiti.

Urednik Nejčev je govoril pred tisočero množico, ki se je zbrala na ulici: »Mi smo voditelji srbskega naroda hvaležni za to, da so se odločili za boj. Pripravljeni smo položiti svoje glave pred oltar ljubljene domovine.

V Sofiji so se zadnje dni ponavljale manifestacije pred raznimi poslaništvimi, množica je spremljala čete z ovacijami daleč iz mesta. Pri slovesu vojakov so se vršili ganljivi prizori.

Ob tej priliki se je pokazalo srbsko-bolgarsko bratstvo.

Srbski poslanik Spalajković je govoril:

Današnji zgodovinski trenutek za bratstva naroda Srbe in Bolgare, družil nas, da se skupno mož ob možu, narod ob narodu borimo proti našemu stoletnemu tiranu. Bolgarski mladeniči! Dokler bolgarska zemlja rodi take junake, ne bo nikoli premagana! Ura odločitve je bila. Kličite nas na veliko delo, na boj za osvobodjenje. Ta trenutek gane vsako slovansko srce. Živela bolgarska mladina! Tem besedam so sledile velike ovacije, ki so bile odmev srbo-bolgarskega bratstva. Tudi glasovi kažejo vojno razpoloženje.

Od vseh strani prihajajo v Belgrad poročevalci. Mesto je polno vojaštva. Čete se zbirajo v taboru zunaj mesta, od koder odhajajo na kolodvor. Spremljajo jih navdušene množice ljudstva. Naravnost občudovanja vredno je število prostovoljcev. Mladičji od 17. leta naprej in možje do 50. leta se svobodno priključajo k orožju. Enako navdušenje je med ženskami. Neprestano se priključajo nove domoljubne Srbkinje, ki hočejo oditi na vojno kot sestre železnega križa. Zgodilo se je celo, da je 22letna Ljubica Jovanović na vsak način hotela — postati vojak. Ker so ji dolgo branili,

si je odrezala kite in se je prigrasila kot prostovoljec. — Vse to kaže, kako navdušenje vlada za vojno v Srbiji.

Črna Gora se je izpremenila v pravi bojni tabor. Rusija je prevzela protekcijo nad Črnogorci in junaški narod je šel na boj. Ali bo zmagal proti močnejšemu sovražniku, kdo ve. — Dozdaj mora Črna Gora biti ponosna na svojo mladino, ki je slavna po zmagah nad Turki.

DOSEDANJI BOJI ČRNE GORE S TURKI.

Turška oblast se je razširila po Balkanu vsled nesloge posameznih balkanskih narodov. Črna Gora je bila šele leta 1530, pridružena Sandžaku. Od turške nadoblasti jo je osvobodil vladika Danilo Petrovič Njeguš, ki je prevzel 16. aprila leta 1696, vladno nad Črno Goro. Leta 1707. je dal izgnati in pobiti vse nekrstijane — in se je zvezal z Rusijo in z Benečani. Leta 1767. je nastal v Črni Gori boj, ker se je tam pojavil t. zv. Štepan Mali, ki se je izdal za cara Petra III. in je dobil mnogo pristašev. Pozneje je izborni branil Črno Goro proti paši Rumelije in Bosne — leta 1774. pa je bil v neki ustaji umorjen. Na poziv Jožefa II. in Katarine ruske so Črnogorci zopet prišli za orožje leta 1788. In so se tri leta do 1791. borili proti 50.000 Turkom. Nato je bil sklenjen mir v Sistovi. Poslej so Črnogorci od svoje strani podpirali vsako rusko politiko in vsak boj proti Turkom. Leta 1812. je Peter I. Petrovič osvojil Bokš Kotorsko. Pod Petrom II. Petrovičem je od leta 1840. bil stalen boj proti Turčiji in Črnogorci so vedno zmagovali. Nevarnejši od Tukov so postali Črni Gori Albanci, ki so živeli na meji in so roparsko napadali črnogorsko ozemlje. Danilo I. je vodil leta 1852. do 1854. hude boje s Turki, in jih je nazadnje premagal pri Grahovem. Od te dobe so evropske velesile določile Črni Gori sedanjo mejo.

Dne 12. oktobra 1860 je bil ubit knez Nikola I. Petrovič. Pod njim so se boji s Turki ponovili. Leta 1862. so Turki prestopili mejo, pregnali so Črnogorce in zasedli Cetinje. Po dogovoru leta 1864. so bile meje Črne Gore znova določene. Leta 1866. je odstopil sultan Črni Gori Novoselo.

Leta 1876. ko se je pripravljala splošna vstaja na Balkanu, so Črnogorci prvi začeli vojno. Knez Nikita je šel s 15.000 junaki proti Novosinji; moral se je sicer umakniti, toda 28. avgusta je zadal hud poraz Muktar paši pri Volčjem dolu. Dne 21. oktobra si je knez z vojsko osvojil Medun. Na to je posredovala Rusija, da je prišlo do miru. Leta 1877. so velesile zahtevale razširjenje Črne Gore — Turčija pa tega ni dovolila — zato je nastala nova vojna. Sulejman paša je na severu vdrl v Črno Goro, toda v Dolgem Klancu je bil po 9 dnevni boju popolnoma premagan.

Nikola je prisilil Turke k miru in je leta 1878. dobil dar. V berlinski pogodbi je bila Črni Gori priznana popolna nezavisnost. Od te dobe je bil mir. Zadnji zmagoviti boji Črne Gore s Turčijo so stali Črnogorcem in vsem, ki so v njih slišali v dobrem spominu. — Manj-

še praske, ki so se vršile zadnja leta na črnogorski meji, so bile le lokalnega pomena, vendar se je kazalo, da Turčija ob črnogorski meji ne zna napraviti miru. Zato se je razvnela tudi sedanja vojna, ki prinese lahko nove izpremembe na črnogorsko mejo.

Vojni ples na Balkanu.

SLAVNOSTNA PROKLAMACIJA TURŠKO-ČRNOGORSKE VOJNE V CETINJU. KRAVA VI BOJI OKOLU BERANA.

Cetinje, 9. oktobra. Danes popoldne je izšla slavnostna kraljeva proklamacija črnogorske-turške vojne. Proklamacija je spisana v pesniškem slogu. Kralj Nikita v proklamaciji tako obširno opravičuje napoved vojne in v vznešenih besedah pozivlja svoje junake, naj se bori kakor levi za svobodo svojih bratov, ki trpe še pod jarmom turškega tirana. Balkanske slovanske države, tako konča proklamacija na narod, morajo izvršiti v popolni meri svojo dolžnost in zmaga Slovanov nad Turčinom bo popolna.

Cetinje, 9. oktobra. Boji okolu mesta Berane trajajo že drugi dan. Turška posadka v mestu znaša devet bataljonov in se obupno brani proti črnogorskim junakom, ki z vso silo naskakuje mesto. Mesto Berane leži v dolini reke Lim na jugovzhodni črnogorski meji. Tu se je prelilo že silno mnogo črnogorske in turške krvi. Berane spadajo pod okraj Peč. Večina prebivalcev je Srbov, a ravno v okolici živi črnogorsko pleme Vasojeviči. Mokra planina in Bjelašnica, obmejne črnogorske gore, ki se dvigujejo 2000 m visoko, a se potem zelo strmo spuščajo v dolino Lima, so že silno prepolne s krvjo. Kralji so velikega strategičnega pomena in zato jih tako Črnogorci kakor Turki krvavo branijo. Črna gora že od nekdaj zahteva zase dolino Plave in Gusinje — kakor tudi dolino Berane, a Turki so ravno te kraje, ki leže nedaleč od slavnostnega Kosovega polja, že od nekdaj krvavo branili. V teh krajih prebivajo tudi katoliški albanski rodovi Malisori in Klementi, ki žive s Črnogorci v prijateljskih odnosih in tvorijo zanje nekako zaledje. Ravnozato pa se črnogorska armada tudi ni navajala v ta del Albanije okolu Skadra — ampak je krenila na vzhod proti Kosovem polju, kjer se ima združiti s srbsko armado.

Cetinje, 9. oktobra. Boj okolu Berane še vedno traja. Črnogorci so mesto obkolili. Vlade arhive so Turki odnesli na sigurno mesto. Črnogorske čete napredujejo v naskokih.

Cetinje, 9. oktobra. Danes zvečer so bile Berane že popolnoma pred padcem. Naši junaki so s tako silo naskakovali mesto, da je bilo vsak čas pričakovati udaje. V odločilnem trenutku se je oddaleč zaslišalo grmenje topov kot znamenje, da se bliža Turška pomoč. Turki so radi tega napeli vse moči in se jim je posrečilo še vzdržati mesto. Boji so silno krvavi. Na obeh straneh se vojaki bojujejo kakor levi. Naši morejo odnehati in ne privoščijo si nobenega miru.

Cetinje, 9. oktobra. Danes dopoldne je došlo semkaj poročilo, da se vrši generalni naskok na Berane. Skoro gotovo je, da pade mesto že zvečer v črnogorske roke, nakar bo črnogorska armada odpotovala proti Kosovemu polju.

TURŠKI PORAZI. MALISORI NA STRANI ČRNOGORCEV.

Cetinje, 9. oktobra. Malisori so se večji del postavili na stran Črnogorcev in se bojujejo roko v roki z našimi junaki proti Turkom.

Cetinje, 9. oktobra. Med tem, ko se vrše okolu Beran krvavi boji s Turki, zmaguje črnogorska armada na južni strani na vsej črti. Turki se neprestano umikajo. Drugi del črnogorske armade je prestopil turško mejo od Podgorice in se takoj prvo uro sprijel s Turki. Črnogorski junaki so kar besneli, ko so zagledali turške vojake. Navallili so se kakor levi na grič Planinice. Vnelo se je pravo klanje. Črnogorci je za hrbotom podpirala artiljerija, ki je naravnost imenično funkcionirala. V štirih urah so se Turki v divjem begu umaknili nazaj. Med našimi junaki je velikansko navdušenje. V tem delu armade se nahaja tudi princ Peter, ki se aktivno udeležuje vojnih operacij.

Cetinje, 9. oktobra. Južna črnogorska armada je dospela sedaj do Dečica in se spoprijela s Turki. Na strani Črnogorcev se bojujejo tudi Malisori. Boji še vedno trajajo in dosedaj izid še ni znan.

Cetinje, 9. oktobra. Semkaj je došlo poročilo, da so se Črnogorci spopadli potem ko so zmagonosno prodrli čez reko Vrmžo, pri Gusinju na jugozapadnem delu. Tu se bje silno krvava bitka med Turki in Črnogorci. Uspeh še ni znan.

BOLGARSKA VOJNA PROKLAMACIJA ŽE TISKANA.

Sofija, 9. oktobra. Napoved vojne od bolgarske strani je samo še vprašanje par ur. Bolgarska vojna proklamacija je že tiskana. Vojna bo napovedana najbrže že jutri. V proklamaciji pozivlja bolgarska vlada, sklicuje se na »Suženstvo slovanskih narodov v Turčiji«, narod, naj gre vladi kolikor mogoče na roko.

Dunaj, 9. oktobra. Tukajšnji bolgarski poslanik je izjavil, da je izven vsakega dvoma, da bi Bolgarska pustila Črnogoro na cedilu. Napoved vojne od bolgarske strani sledi v najkrajšem času.

SRBSKA ARMADA.

Belgrad, 9. oktobra. Srbija bo pričela vojno, ne da bi jo napovedala. Pod orožjem je nad 400.000 ljudi. Med vojaštvom vlada nepopisno navdušenje za vojno.

Belgrad, 9. oktobra. V Makedoniji je 18 tisoč Srbov, ki so turški podaniki, pripravljene, da takoj kakor hitro napove Srbija vojno, prično v Makedoniji vstajo in se vojskujejo skupne s srbsko armado proti Turčinu.

Belgrad, 9. oktobra. Na meji je pri kraju Fame že prišlo do prvih spopadov s Turki. Turki so se morali umakniti.

Belgrad, 9. oktobra. Sandžak Novipazar je pripravljen na vstajo. Splošno je pričakovati, da se med srbskim in turškim prebivalstvom v Sandžaku že te dni prične krvavo klanje.

Belgrad, 9. oktobra. Tu se pripravljajo obširna akcija, ki stremi za tem, da se takoj kakor hitro bi Avstrija zadrževala srbske vojne pošiljave, proklamira generalni boj kot vsega avstrijskega blaga. Voditelji akcije so že stopili v zvezo z Bolgarsko in Črnogoro.

BOJI MED TURKI IN ALBANCII.

Solun, 9. oktobra. Esad paša je na potu proti Skadru pustil pred Berano za varstvo dva turška bataljona. Malisori so bataljona za-

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalej.)

»Toda kam hočete postaviti tistih desetletsoč vešal? Veste kaj, to bo pravzaprav imeniten prizor. Ah, gospod De Monklar, kakor vidim, imate tudi vi svoje poetične ideje — strašne poetične ideje...«

»Sir, ali mi daste popolno pooblastilo?«

»Idite, Monklar, izročam vam Pariz.«

In z blagozvočno mirnim glasom je dodal:

»Bodite brez usmiljenja...«

Monklar se je naklonil; bežeča rdečica je preletela njegov blede obraz; mimo oči mu je šnil sen o groznem delu iztrebljenja.

Ko je hotel oditi, je omahnil; le malo je manjkalo, da se mu zgrudil po tleh.

Prijel se je za naslonjač.

»Kaj vam je, Monklar?« je vzkliknil kralj.

»Nič posebnega, sir. Oprostite... ta slabost me je nevidna.«

Vzravnaval se je z velikim naporom.

Šele zdaj je zapazil kralj, da je jopič velikega profosa okrvavljen.

»Ranjeni ste?«

»Da, sir...«

»Zakaj mi niste povedali tega?«

»Govorila sva o mnogo važnejših rečeh, sir.«

»Gotovo vas je ranil kdo izmed rokovnjačev?«

»Da, sir, eden izmed najnevarnejših; tišti,

ki sem ga že omenil vašemu Veličanstvu. Ime mu je Lantné.«

Monklar je odšel s prisiljeno trdnimi koraki.

Kralj pa se je nasmehnil in zamrmral:

»Kar smili se mi ta Lantné!«

Zdajci pa je vstopil Basinjak v silnem razburjenju.

»Kaj je?« je vprašal Franc.

»Sir! Gospod De Bervjé, vaš kapitan...«

»No, kaj?«

»Izvršil je samoumor.«

Kralj je nagrbnil čelo in ostal nekaj trenutkov zamišljen.

»Že dobro,« je dejal hladno. »Idite in po-vejte gospodu De Mongomeri, naj aretirajo go-spoda De Bervjé sina in pride nato k meni.«

XVIII.

Žileta zaročena.

Vso noč so teptale po Parizu patrolje na konjih, tako da prestrašeni meščani niso mogli zatisniti očesa. Drugo jutro so se razvile krog Luvra obilne vojaške sile. Švicarski veteranci so nastopili stražo, in pred vsakimi vrati je stala neprestano po ena kompanija arkebuzirjev. S tem so upali navdajati pariško ljudstvo z visokimi pojmi o kraljevski moči in zadušiti tako obžalovanja vredne kali, ki bi sicer utegnile pograti v meščanskih dušah vsled rokovernjaškega upora.

A če so spali slabo že meščani, ki jih je dramilo peketanje konjskih kopit in žvenketanje orožja — kralj francoski niti ni zatisnil oči.

Vso noč se je valjal po svoji postelji; duša se mu je majala med dvema magnetičnima tečajema, ki sta jo vznemirjala oba v enako hudi meri:

Tribulet — Manfred.

Med njima pa je ležala tretja točka, ki jo je vedno iznova prehajala kraljeva misel:

Žileta.

Zaradi Tribuleta ni bilo kaj skrbeti; takšno napotje se pahne v Bastiljo ali v kako drugo ječo, ki jih, hvala Bogu! ne manjka nikjer, koderkoli gospoduje milijonom norcev in sam razbojnik: kralj, ali kakor mu že pravijo.

Manfredovo vprašanje je bilo pravzaprav navadna policijska zadeva: trebalo je ujeti rokovernjača in ga nakolesiti živega, da bo drugim v svaričen zgled.

Tako je modroval sam pri sebi Franc I. Toda kljub temu, da si je zatrieval, da je s tem urejeno vse po njegovem najboljšem interesu, je čutil vendarle, da tiči na dnu še vse nekega drugega.

Ne! S tem, da pojde norec končat svoje dni v temno ječo in da obvisi Manfredovo mrtvo truplo na velikem šafotu na trgu Grèv, ne bo še vse končano!

Njiju smrt ne bo zacelila dvojne rane, zadane njegovemu srcu.

Žileta ljubi Tribuleta!

Žileta ljubi Manfreda!

Ti dve resnici je gledal kralj v slepeči jasnosti pred svojo dušo.

Zaman je Lil pokazal Žileti Fleriala, kot zaničevanega dvornega norca, slavnega Tribuleta, opljuvanega in sovražnega od vseh zaradi svojega modrasjega jezika.

Žileta ni videla v njem nič drugega kakor svojega očeta!

In zaman je zalučal Manfred deklici krvavo žalitev vpričo kralja in zbranega dvora.

Ljubezen je bila čuvstvo, ki ga je čital kralj v Žiletinih očeh...

On pa, kralj, je videl svojo strast zavrženo!

Njega, pravega očeta, je pehnila nazaj!

Ti dve čuvstvi — Ljubezen do ženske in očetovska ljubezen — sta bili v njegovih duši boj, ki se ga ni prav zavedal.

Bodimo pravični: Franc I. je bil prepričan, da je očetovska ljubezen mahoma zadušila v njegovem srcu čutno ljubezen.

Mislil je tako. Toda njegovo sovraštvo do Manfreda, to sovraštvo, ki je čutil, da raste od trenutka do trenutka, je dokazovalo nasprotno.

Zakaj, če si je prisegal, kako hoče kaznovati in dočimdu predrževati rokovernjača in nesramnega upornika, je čisto nedvomno, da je preganjal v tem mlademu možu predvsem ljubimca in ljubljeneža...

Franc I. je bil tip civiliziranega vojščaka.

Pod blestečim firnežem njegove domišljije pod razkošjem njegovih pesniških in umetniških pretenzij se je skrival polnokrven bojevnik.

Njegova lehkomišelnost ni bila tolikšna, kakor jo pretiravaje sporoča zgodovina.

Bil je v prvi vrsti klavec ljudi.

Žensko vprašanje je gledal s tistega enostavnega stališča kakor vojščaki vseh časov in narodov.

Če je ljubil žensko, si jo je vzel.

Če je ni ljubil več, jo je sunil z nogo od sebe.

Če se je dvignila zapreka med njim in med njegovo strastjo, je strl zapreko.

Ženska mu je predstavljala samo predmet zabave — razmerja z ženskimi so mu bila brez trajne vrednosti in brez moralnega pomena.

(Dalej.)

ratno napadli in skoro popolnoma uničili. Ostali vojaki so se umaknili v največjem neredu na jug.

ITALIJANSKA KRALJICA IN VOJNA.

London, 9. oktobra. Tu je došla vest, da je napoved vojne od strani Črne gore pospešila italijanska kraljica Jelena, hčerka kralja Nikite. Kraljica Jelena je baje tudi glavni vzrok temu, da med Turčijo in Italijo še ni sklenjen mir, da se bodo balkanske države tem lažje bojevale s Turki.

Slovenska zemlja.

Proti nemškutarstvu.

Od Kapele pri Radgoni. V naši lepi župniji se še nahaja žalibog mnogo zagrizenih štajercijancev. Nočemo danes raziskovati, kdo in kaj je temu vzrok; eno pa hočemo pibiti: prava sramota je to za naš lep kraj! Malokje se nemškutari toliko kakor po naših gostilnah pri Horyatu, Hausamnu, Razlagu, Fariču, peku in drugih. Nadejamo se, da bo g. Čirič, ki je kupil gostilno v »Zidu«, ostal naroden, in da bo njegova gostilna častna izjema. Našemu ljudstvu manjka narodne zavednosti in narodnega ponosa. So tukaj ugledni ljudje, ki se v boljši družbi slovenščine in svojega slovenskega pokolenja takorekoč sramujejo. Oj kratkovidnost! Nemškutarski vpliv iz Radtne in Radgone je tukaj dosti večji kakor pa vpliv nekaterih tukajšnjih narodnjakov, bodisi klerikalcev ali liberalcev. Vobče pa se nič ne stori, da bi ta nemškutarski duh izginil. Naš gospod kaplan Štuhec, ki je nekdanj tako ljuto in vneto deloval kot neizprosni borilec proti prefikanim liberalcem, imel bi tukaj hvaležno polje; dvigne naj ponosno svojo glavo in zaveslavi s krepko roko nož na vrat nemškutarstvu. Samo devičarske družbe našemu narodu res ne bodo zagotovile obstanka. — V občini Mota-Hrastje je letos začela veti malo druga sapa; tam so občani vendarle malo izpregledali. Pri zadnjih občinskih volitvah so izpodmaknili stolec prejšnjemu dolgoletnemu predstojniku, štajercjancu Kollerju in so si izvolili za predstojnika gospoda A. Žitka, ki se baram zaveda, da je Slovenec. Čast vrlim možem! Tako se mora zgoditi tudi v drugih občinah naše župnije, da polagoma operemo ž nje sramotni madež štajercijanstva in nemškutarstva. Potem smemo tudi upati, da gasilno društvo na Moti ne bo več priredilo pri Kapeli v »Zidu« kakega »Feuerwehr-bala«, ampak veselico — morda trgatveno — gasilnega društva na Moti. — Ko bo enkrat postalo narodnozavedno naše kmetско ljudstvo, mora nehati nemškutarija po naših gostilnah samopsebi, ker je ne bo več nihče podpiral in ji daljalu potuhte. Tudi v naši šoli se preveč govorič nemški — saj nismo vendar na Zgornjem Štajerskem! Ne pozabimo nikoli in nikjer, da nas je rodila in vzgojila slovenska mati! Dolžni smo jej zvestobo!

Nesramnost.

»Marburger Zeitung« št. 112 piše, da je tukajšnji župnik pri Sv. Duhu g. nadučitelj Majcena pri seji krajnega šolskega sveta vprašal, ali res dobiva od Schulvereina podporo ali ne. Ker poznajo vsi udje krajnega šolskega sveta g. Majcena kot narodnega moža, je vzbudilo to veliko ogorčenje. Kaj je gospod župnik hotel s tem, se ne ve. Gotovo pa je, da porabi vsako priliko, škodovati mu na ugledu. G. Majcen je dal v zapisnik, da plača 1000 kron C. M. D., ako se mu dokaže, da je kedaj le 1 vinar dobil od Schulvereina, ali pa ga kedaj prosil za kako podporo. Gospod župnik pa mora svojo trditve do prihodnje seje dokazati. Če ne stori tega, ve, kako ime mu gre.

Iz Gradišča.

(Sv. Duh na Ostrem vrhu). V četrtek dne 26. septembra je bila pri nas volitev župana. Enoglasno je bil izvoljen dosedanji napredni župan Jakob Čepe. V sedanjem odboru sta le dva, ki ne znata slovenski. — Občina Gradišče je ena največjih občin. Ker je v okraju Arvežu (okrajni glavni Lipnica), uraduje nemško, a prepričani smo, da g. Majcen kot odbornik zastopa bo tudi narodne interese z vso njemu lastno odločnostjo.

DNEVNI PREGLED.

Proti jugoslovanski kurz avstrijske politike se sedaj bridko mašuje. Zadnji usodepolni dnevi so pokazali, da je Aehrenthalova balkanska politika popolnoma zgrešila svojo pot. Avstrija je dandanes na Balkanu brez vsakega posebnega vpliva in na njeno mesto je stopila ona Rusija, ki je bila leta 1908. za časa aneksijske krize tako silno poražena. Danes se kaže, da je nemška nibelunška zvestoba za Avstrijo na Balkanu brez vsakega pomena. Kaj hoče Avstrija, ako nima na svoji strani balkanskih držav. Aehrenthal in tudi Berchtold sta s svojo berlinsko politiko dosegla edino to, da je Avstrija izgubila vsako zaupanje pri slovanskih balkanskih državah, ki so se odločile za samopomoč, svoje ozadje pa so našle v Rusiji. Res čudno, da je Avstrija v teh kritičnih časih menda vendar prišla do spoznanja, da je njena karijera na Balkanu brez Jugoslovancev nemogoča. Dandanes pa je situacija taka, da nima avstrijska vlada pri kabinetih v Cetinju, Beogradu in v Sofiji nobene prave zaslombe. avstrijski Jugoslovanci pa že od nekdaj nimamo nobenega povoda navduševati se za politiko berlinskega kabineta, ki nam je neizprosno nasproten. Bolj kot kedaj prej bo ravno sedaj zopet jugoslovansko vprašanje postalo aktualno in vlada se bo morala slejkoprej odločiti, da združi Jugoslovane v eno celoto, ki bo neodvisna od Nemcev in Madžarov. Igrati se z Jugoslovanci ni varno. Pruski bajoneti so za Avstrijo brez vsakega pomena, ako nima na svoji strani Jugoslovancev. Usoda Avstrije leži na jugu in zato je mogoča le dvojna pot: Ali z nami ali brez nas.

Krščanska ljubezen. (Dopis z dežele.) V nedeljo smo pri nas imeli pogreb, ki je zopet lepo pokazal t. zv. krščansko ljubezen. Pokopali smo vrliga sokola Pavla Grošlja, ki je bil žrtva znanega pretepača Antona Kokalja. V petek so namreč prišli štirje fantje s Krtnice v gostilno pri Bergantu v Krščah. Med fante je bil tudi sokol Pavel Grošelj. V gostilni so pili fante z Vrhpolja, med njimi tudi znani pretepač Anton Kokalj, ki je vedno iskal prepira in pretepa. Med fante je prišlo do besedi na kar je skočil Kokalj s sekuro na Grošlja in ga udaril. Fantje so se umaknili — na poti pa je Grošelj obležal mrtev. Grošelj je bil znan kot dober in ljubezniv fant, zato je novica o njegovi smrti vsakega zelo pretresla. Najbolj pa je trpela njegova mati in sestra, s katerima so imeli vsi sosedje sočutje. Grošelj je bil star šele 23 let. Kokalja so še tisti dan prijeli orožniki. V nedeljo pa smo pokopali našega ljubljene Pavleta. In pri tem se je zgodilo, da dobski kaplan ni hotel iti mrliču naproti, češ, »ker je umrl take smrti«. V resnici pa je bilo to le sovraštvo do »Sokola«. K pogrebu je prišlo pevsko društvo iz Moravč in Sokol iz Domžal. Poleg tega se je udeležilo pogreba okoli 500 ljudi, kar najbolj kaže, kako je bil pokojnik priljubljen. Pri pogrebu pa je kaplan delal tako jezen obraz da se je videlo, s kako ljubeznijo opravlja svojo službo. Marijine deviče so se smejale in so rekly: prav so imeli gospod, da niso šli naproti. In sploh so se »katoličani« obnašali tako, da so začeli ljudje sami proti njim nastopati — žalostno, ako katoliško izobražništvo niti pri pogrebu ne zna skriti svojega sovraštva. Našemu vrlimu Pavletu bodo ohranili vsi, ki so ga poznali, blag spomin.

Dvoboj E. Kristana z župnikom Ant. Sojarjem. Američanski slovenski duhovniki so še bojevitejši kot kranski. Župnik Anton Sojar pozivlja v »Amerikanskem Slovcu« socijalista pisatelja Etbina Kristana na javen dvoboj z uma bistrim mečem. Pozivlja Kristana, naj se spusti, če ima korajžje, z njim v javno debato glede socijalizma. Kraj, čas in prostor v Chicagi si smejo izbrati socijalisti sami. Sojar hoče Kristanu dokazati, da je Kristan slab debater in da je duhovnik tudi delavec. Dokazati pa mu hoče tudi, da se črnci (Nigri) v Ameriki lepše vedejo kakor kranski socijalisti. Ali bo Kristan ta dvoboj sprejel ali ne, pozvemo kmalu.

Blodkova opera »V vodnjaku« se je pela prvič že leta 1889. pod kapelnštvom g. prof. Frana Gerbiča na nekdanjem provizornem odru v stari čitalnici ter se je pela ondi petkrat. Leta

1892. pri otvoritvi novega »deželnega« gledališča je bila ta opera takoj za otvoritveno predstavo »Veronike Deseniške« Jos. Jurčiča na vrsti, ter se je pela v prvi sezoni poleg opere »Cavalleria rusticana« in izvirne dr. B. Ipavčeve opere »Teharski plemiči« največkrat. Tudi pozneje se je izborna pela opera »V vodnjaku« že večkrat, tako da je Ljubljancem pač popolnoma znana, ker je na repertoarju že 23 let!

Ustanovni občni zbor Zveze dramatičnih društev se vrši dne 27. t. m. ob 10. dopoldne v Ljubljani in sicer v narodni restavraciji »Zlatorog« (Fr. Krapeš) v Gosposki ulici. Eventualne predloge za ta občni zbor sprejema t. č. načelnik pripravljalnega odbora, Fran Govekar, v Ljubljani. Udeleženci se bodo mogli istega dne udeležiti predstave v slovenskem deželnem gledališču. Vse informacije glede Zveze in občnega zbora dajeta gg. Fr. Govekar v Ljubljani in Ivan Kejžar v Mariboru (Dramatično društvo).

Zveza dramatičnih društev. C. kr. deželna vlada je z razpisom z dne 5. t. m. dovolila ustanovitev Zveze dramatičnih društev s sedežem v Ljubljani. Namen Zveze je združitev vseh na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, potem v Gradcu, na Dunaju in v Pragi že obstoječih in v bodoče osnovanih slovenskih, izrečno dramatičnih in pa takih nepolitičnih društev, ki poleg svojega namena goje tudi dramatik. K Zvezi more pristopiti vsako zakonito dopuščeno slovensko ali slovensko društvo imenovanih dežel in mest. Člani teh društev so obenem člani Zveze. Posamezniki, ki niso člani nobenega društva, ne morejo biti člani Zveze. Zveza bo prirejala poučna predavanja iz vseh strok dramatike, predstave, velike slavnosti, sestanke, izlete in zlete, koncerte, poučne tečaje za režiserje, razpisovala bo nagrade za izvršne igre in prevode, izdajala Talijo (repertoar), gledališki list in druge tiskovine. Prijave društev v Zvezo sprejema Fran Govekar, pisatelj v Ljubljani.

Pošiljanje časopisov v obmejne kraje. V zadnjem času se pošiljanje časopisov v obmejne kraje ne vrši v tisti meri, kot bi se moralo, ker se v za to določenih trafikah ne nabere toliko časopisov, kakor prejšnje čase. Da pa ta prepotrebna akcija ne preneha, prosimo vse one, ki jim je na tem ležeče, da prinašajo zopet prečitane časopise v obilni meri v doli navedene trafike. Prosimo pa še posebno za ilustrirane liste, za poučne tednike in mesečnike, kajti po teh posega ljudstvo v obmejnih krajih najraje. Prosimo cenj. rodoljubce naj se odzovejo v čim največjem številu našemu pozivu in prinašajo časopise in liste v sledeče trafike: Dolenc, Prešernova ulica; Kleinstein, Jurčičev trg; Sešark, Senburgova ulica, in Velkavrh, St. Jakobski trg. »Branibor«.

V znamenju noža. Oni dan so pili Slivniški fante in fante iz Ponove vasi pri »Tišlerju« na Grosupljem. Dobro so ga podirali pa tudi vino je precej pokazalo svojo moč. Ko se jim je zdelo, da je pijače dovolj, sta se dvignila Anton Grum in njegov brat France iz Spodnje Slivnice s svojim očetom Janezom Grumom izza mize in vsi trije so se napotili proti domu. Ko so bili še v gostilni, so se sporekli nekaj z Janezom Semetom in Jožetom Permetom. To je bil vzrok, da sta poslednja dva šla za onimi tremi. Ko sta jih došla, se je pričela bitka z noži v jarku ob strani pota. Oboje kril se je junaško borilo, zato sta dobili tudi bojna znamenja po glavi in po nosu. Vendar ko je prišel oče Grum ki se je med bojem odstranil v grmovje, svojima sinovima na pomoč, sta napadalec Janez Seme in Jože Perme zbežala. France Grum pa je šel celo stvar naznaniti orožnikom. Čez malo časa pa sta pobegla junaka zopet začela tepsti Franceta Gruma, ki jo je mahnil mimo gostilne, kjer sta se ona dva ustavila. Oče Grum je moral iti zopet na pomoč. — Ker je sodišču nedostajalo načrtov od onih potij v obližju bitke in ker so se navaljale nove priče, se je obravnava preložila.

»Čakaj, hudič, še dve uri ne boš živ, čeprav bi bil jaz sto let zaprt!« Gregor Krušnik je preužitkar, 62 let star in je pristojen v Železniki. Po možakar vkljub svoji starosti še ni pаметen. Posebno, kadar se ga nalezje. Silen prijatelj žganja je. S svojim zlahtnikom, trgovcem Karolom D., pri katerem je imel prej svoj kot, ni poseben prijatelj. Da, še veliko mržnjo ima

do njega. Ta mržnja pa se še poveča, kadar se Krušnik napije žganja. Takrat postane cela živina. 22. julija t. l. so pili žganje pri nekili Sničih v Železniki. Krušnik se ga je po stari svoji navadi zopet nasekal. Nesreča je hotela, da je bil trgovec D. na poti domov ravno isti čas, ko se je Krušnik vinjen vračal domov. Ta je trgovca zagledal in stara mržnja njegova se je ponovila. Šel je svojemu sorodniku naproti s palico in mu je žugal: »Čakaj, hudič, zdaj ti bom pa dal!« Trgovec D. se mu je hotel ogniti, toda Krušnik mu je zastavil pot in ga ni hotel pustiti naprej. V tem pa sta se približala drug drugemu in bila je nevarnost, da Krušnik svojo grožnjo spolni. Slučaj pa je nanesel, da je prišel po isti poti tudi neki Jakob Grošelj, ki je prejel pil s Krušnikom. Ta je poslednjega prijel za roko in trgovcu D. se je posrečilo ubežati pijanemu sorodniku. Toda ta jo je udrl vkljub svoji starosti za njim in gotovo bi se pripetila nesreča, da ni pribežal trgovec do svoje trgovine, kamor se je skril in obenem naročil svojemu trgovskemu pomočniku, naj zaklene hišna vrata. Bil pa je tudi že zadnji čas. V tem trenutku je prihitel Krušnik do hiše in je hotel udreti vanjo. Pa vrata so bila že zaklenjena. Vendar je Krušnik čakal zunaj hiše več kot četrt ure in je grozil svojemu sorodniku z nožem: »Čakaj, hudič, še dve uri ne boš živ, čeprav bi bil jaz sto let zaprt radi tega!« — Ker je bil Krušnik že dvakrat kaznovan zaradi nevarnega pretenja, mu je prisodilo predčerašnjem sodišče eno leto težke ječe. Da bi ga vsaj ta kazen izmodrila!

Laška kri. Peter Peresinetto je bil zidar pri Aholzerjevi firmi v Trbižu. Tam je tudi uslužben kot polir neki Simunetti. Ko je bil v soboto, dne 31. avgusta, izplačilen dan, je odtrgal imenovan polir Peresinetiju, kot jako slabemu delavcu, od navadne vsote nekaj denarja. To pa je Peresinetija tako razjezilo, da je začel groziti Aholzerju in Simunettiju in je med ostalim pretenjem tudi rekel, da mora videti kri obeh. V Beli peči v hotelu »pri pošti« je prišlo do konflikta med Peresinetijem in Aholzerjem, pri čemur je prvi med grožnjami poslednjega zelo poškodoval na roki, tako da mu jo je izpahnil. Zato ga je sodišče obsodilo na pet mesecev težke ječe. Saj je še domačih pretepoval več kot preveč, zdaj se bodo pa še Lahi pri nas lasali!

Skrinjno peljemo! Saj je prav, če jo peljete ali če ste jo peljali. Ampak to ni prav, da se zato posekajo mlaji v tujem gozdu. Danes so se za to zagovarjali pred sodiščem mlačevski fante iz Dolenjskega. Tožil jih je namreč Smukov Janez iz Jalne, češ, da so mu posekali dva mlaja v njegovem gozdu, ki pa stoji ravno na kraju mlačevske občinske gmajne. Fante so izpovedali in prišlo je na dan, da sta bili smrečici tako debeli, kakor roka. Posekali so jih v gošči in so menili, da ne napravijo nobene škode. Poleg tega — in to je glavno — so tudi vsi povedali, da so pri sekanju onih dreves mislili, da sekajo na komunščini in ne na Smukovega Janeza »talu«. Fante so bili zato vsi oproščeni. Smukovemu Janezu pa res ni bilo treba zaradi tistih dveh mlajčkov, ki sta bila vredna kvečjemu eno krono, vleči celo stvar pred sodnijo, pri kateri je bilo zaradi tistih dveh preklic zaslišano skoro pol vasi Mlačevga. Še slepega Škrabčevega Janeza so zaradi tistih smrečic privlekli s seboj v Ljubljano. Res, bedasto!

Velika tatvina dragocenosti. V trgovini Johna Elkansa na Liverpoolstreetu v Londonu so pokradli vlomilci dragocenosti v ceni 120.000 mark.

Ljubljana.

— Vojno na Balkanu lahko vsakdo zasleduje na zemljevidu, ki visi pred »Učiteljsko tiskarno« v Franciskanski ulici št. 8. »Dnevno« čitatelji bodo lahko zasledovali na zemljevidu vse bitke in pomikanje armad, kar bo na zemljevidu vsaki dan označeno z zastavicami. Tudi o vseh vojnih dogodkih bodo informirani »Dnevno« čitatelji natanko, ker ima »Dan« svoje poročevalce v Cetinju, Beogradu in Sofiji. Kdor se zanima za vojno, opozorite ga, naj čita »Dan«.

— Dvojna cenzura se kaže te dni v Ljubljani. V nemškem gledališču namreč igrajo Halbejevo »Mladost«, ki je na slovenskem odru prepovedana. Tako je klerikalna cenzura hujša

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

(Dalje.)

Položaj je bil takšen, da ga človek ne pozabi tako lahko v svojem življenju. Ta kapitan je bil mož železnih živcev; mešal je, dvigal karte in igral, kakor da sedi v svoji kavarni. Od spodaj sva slišala neartikulirane glasove obeh matov, precej oslabilene po žepnih ruticah, ki sta jih imela v ustih. Zunaj je škripalo in stokalo in mečli sapi, ki nas je gnala hitro naprej, vse tramovje in jadrovje naše ladije. Skozi pljuskanje in žvižganje vetra se je slišalo divje radovanje angleških mornarjev, ki so se bili spravili na rum. Igrala sva kak tucat partij, nato pa je vstal kapitan rekoč: »So že tam, če se ne motim.« Vzel je iz predala par pištol in mi stisnil eno v roko.

Toda strah pred odporom je bil brez povišaja; saj ni bilo žive duše, da bi se uprla. Anglež tistega časa, bodisi vojak ali mornar, je bil nepoboljšljiv pijanec. Kadar ni imel pijače, je bil vrl in dober človek; če pa je dobil pijače, se je vedel kakor norec — zmernosti ni poznal. V medlo razsvetljeni luktji, kjer so prebivali, smo našli pet nezvestih in dva porca, ki sta kričala, preklinjala in pela — takšna se nam je pokazala posadka »Črnege laboda«. Kuhar je privlekel potrebne vrvi, in s pomočjo dveh Francozov, (tretji je ostal pri krmilu) smo zvezali pijanec tako trdno, da se niso mogli niti geniti, niti govoriti. Položili smo jih na sprednjem koncu ladije v enak prostor, kakor sta ga imela njih predstojnika na zad-

njem; Kerouan je dobil ukaz, da naj jim nese po dvakrat na dan jesti in piti. »Črni labod« je bil torej popolnoma v naših rokah.

Da je napočilo slabo vreme, ne vem, kaj bi bili počeli; tako pa smo pluli veselo dalje; veter je bil tako močan, da nas je gnal naglo proti jugu, a vendar ne tako, da bi nas bil vznemirjal. Tretji dan zvečer najdem kapitana Fourneaua na krovu in opazim, da gleda ostro po morju. Zdačji zakliče: »Poglejte, Gérard! Tam, tam!« in mi pokaže z roko tja čez sprednji konec naše ladije.

Nad globokovisnjem morjem se je bočilo svetlosinje nebo, in v daljni dalji, kjer sta se stikala svod in voda, sem zagledal senco, podobno megli, a z ostrejšimi obrisi.

»Kaj je to?« vprašam kapitana.

»To je kopnina.«

»Kakšna kopnina?«

Z napetostjo sem čakal odgovora, daši sem vedel naprej, kako se bo glasilo.

»Otok St. Helena!«

Takšen je torej, otok mojih sanj! To je bila kletka, kamor so nam zaprli cesarja! In vsi ti soči milj vode niso mogli zadržati Etienna Gérard, da ne bi pohitel k svojemu gospodarju. Bil je tam, tam na meglenem otoku sredi temnovišnjega morja. Kako so ga požirali moji pogledi! Kako mi je hitela duša pred ladijo — dalje in zmerom dalje, povedati mu, da ni pozabljen in da je po dolgem času vendar že enkrat prihitel zvest služabnik ob njegovo stran! Črnilisa na vodi je rastla od trenutka do trenutka. Kmalu sem lahko razločil, da je resnično hribovit otok. Spuščala se je noč, a jaz sem klečal še vedno na krovu, oči uprte v te-

mi proti kraju, kjer sem vedel, da biva moj veliki cesar. Vocilis mo se celo uro in še dalje takrat pa se nam zasveti naravnost od spredaj mahoma drobna, zlata, leskečoča luč. Bilo je razsvetljeno okno hiše — morda njegove hiše. Oddaljeno je moglo biti dobro miljo, k večjemu dve. O, kako sem iztegnil roke proti njej! Bile so samo roke Etienne Gérard, toda iztezala jih je vsa Francija!

Na krovu ladije smo bili pogasili vse luči; po navodilu kapitana Fourneaua smo potegnili vsi za neko vrvi; veliko jadro se je obrnilo — ladija je obstala.

»Zdaj vam je jasno vse, polkovnik Gérard,« mi je dejal kapitan, ko sva bila spodaj; »in oprostili mi boste, da vam nisem zaupal vsega načrta že prej. Toda moja navada je, da v toli važni zadevi ne iščem zaupnikov. Že dolgo sem namerjal o osvoboditvi cesarja, in moje bivanje v Argliji, moj vstop v njeno trgovsko mornarico je imel samo ta namen. Vozil sem večkrat z uspehom na zapadno afriško obrežje, tako da sem dobil brez težave tudi sedanje poveljstvo. Pomalem sem pridobil za svojo posadko tudi te stare francoske vojne mornarje. Vas sem vzel s seboj, ker sem želel imeti pri sebi za slučaj spopada izkušenega bojovnika in na dolgem povratku primerne družabnika za cesarja.

Moja kajuta je že urejena v ta namen. Upam trdno, da stopi vanjo, preden napoči dan, in izgubimo ta prokleti otok izpred oči.

Lahko si mislite, mes amis, kako so me genile te besede. Objel sem vrliga Fourneaua in ga zaprosil, naj mi pove, kako mu morem pomagati.

»Prepuštili vam moram vse,« pravi on. »Rad bi bil sam prvi, ki mu izkaže svojo pozornost, toda zame bi ne bilo prav, zapustiti ladijo. Tlakomer pada; to pomeni nevihto — in kopnino imamo kakor nalašč na neugodni strani. Razen tega križarijo okrog otoka tri angleške bojne ladije, ki lahko nalete na nas vsak trenutek. Najboljše je torej, da pazim jaz na ladijo, vi pa privedite cesarja semkaj.«

Vztrepetal sem ob teh besedah.

»Dajte mi navodila!« sem vzkliknil.

»Z vami morem pustiti samo enega moža, ker že itak komaj obvladam jadra,« je nadaljeval kapitan. »Enega izmed naših čolnov smo spustili dol; mož povesla z vami na breg in počaka, da se vrnete. Luč, ki jo vidite, je v resnici luč v Longwoodu. Vsi ljudje v tej hiši so vam prijazni; lahko se zanesete na vse, da vam bodo pomagali pri cesarjevem begu. Okrog hiše je postavljen sicer kordon angleških straž, a v precejšnji daljavi. Če se vam posreči priti do cesarja, povejte mu najin načrt, spremiti ga v čoln in pripeljite ga k ladiji.

Niti cesar vam ni bil mogel dati krajših in točnejših navodil kakor kapitan Fourneau. Izgubiti nisem smel niti hipa. Čoln z mornarjem je že čakal name. Sedel sem vanj in odri-nila sva. Najina lupinica je poplesavala na temni vodi; a pred mojimi očmi se je svetila neprestano longwoodska luč, luč cesarjeva, zvezda moje nade! Kmalu je zaškripalo dno najinega čolnika na kamenju; bila sva na bregu! Kraj je bil zapuščen; nobena straža ni stala tam, da bi naju poklicala. Pustil sem mornarja pri čolnu in zlezal po brežini nazaj.

na vladne — in pod varno zaščito klerikalnega slovenskega cenzorja naj bi bilo slovensko občinstvo obvarovano pred idejami, ki jih sme prosto gledati ljubljanski Nemec v nemškem gledališču. Tako naj raste naša kultura.

— 100.000 — piši in beri stošoč — sokolskih razgledov so pokupili Cehi tekem 14 dni — štirinajst dni? In mi? Ali ste že poslali vsaj eno serijo med svoje znanke. Zavedajmo se svojih dolžnosti!

Umetniška razstava je prepovedana na liceju — ker se nahaja v razstavi tudi slika nadzornika Lévea. Naše učence po mnenju ravnateljstva ne smejo kaj takega videti.

— Šolski zdravnik. Po zgledu drugih glavnih mest je nastavljen bivši napredni občinski svet ljubljanski dva začasna šolska zdravnik in sedanja večina občinskega sveta pa deluje na to, da se oba šolska zdravnika stalno nastavi, zakaj pokazalo se je, da je inštitucija šolskih zdravnikov zelo velike koristi za ljubljansko šolsko mladino. Šolska zdravnika preiščeta v začetku vsakega šolskega leta vse novovstopivše učence in učenke prvih razredov, si zabilježita vse napake in bolezni v šolskozdravstvenem listu ter zasledujeta na podstavi te preiskave bolehnega otroka vso šolsko dobo. K tej preiskavi povabijo šolski učitelji posameznih šol tudi starše šolske mladine, katere šolska zdravnika opozarjata na telesne hibe in bolezni otrok. V poljudnih govorih poučujeta prisotne starše, kako naj negujejo zobe otrok, kakošna bodi njih hrana, obleka, postelja stanovanje itd. Pa s tem še ni končano koristno delo šolskih zdravnikov. Med šolskim letom prihajata najmanj vsakih štirinajst dni, če je treba, pa tudi večkrat, v šolo ter pregledata učence in učenke vseh razredov, jih opozarjata na slučajne hibe in jim daje navodila, kako naj skrbijo za zdravje. O raznih zdravstvenih nedostatih v razredu se posvetujeta s posameznimi razredniki in o splošno koristnih zdravstvenih predpisih pa konferirata šolska zdravnika s šolskim voditeljem, ki jih, če se pokaže potreba, povabi tudi k lokalni učiteljski konferenci. V svrhu izboljšanja šolske higijene predavata tudi pri okrajnih učiteljskih konferencah in pri roditeljskih sestankih. Torej dovolj dela v blagor šolske mladine. Napačno je pa mnenje nekaterikov, da bi morala šolska zdravnika mladino brezplačno zdraviti. Te naloge nimajo šolski zdravniki nikjer.

— Cestnemu odboru ljubljanske okolice. Na Hrušici živi član cestnega odbora, po imenu Korbar, ki je znan, da so mu vsi predpisi deveta briga. Ta mož ima pa zelo razvit čut za svoj telesni blagor. Zato prosimo cestni odbor ljubljanske okolice, oziroma njega načelnika, da se malo pobriga, ali je dobil cestar, ki ima v oskrbi cesto Ljubljana-Hrušica za delo, ki ga je opravljal vso pomlad in vse poletje po Korbarjevih njiyah, kako plačilo od Korbarja, ali mu je moral delati tlako kakor nekdanji kmetje grajščakom. Da je pri tem cestar zamenjal cesto, ni kriv on, ampak Korbar, ki ga je silil k delu na svojih njiyah. Deležnemu odboru kranskemu pa svetujemo, da odpošlje kot svojega zastopnika Korbarja v odbor, potem bodo računi v najlepšem redu, kajti ta mož daje namesto pobotnic kar prazne poje v podpis.

— Iz slovenske gledališke pisarne. Jutri v soboto dne 12. oktobra (za abonente nevar) se vprizori prvič poleg izbornu uspele Blodkove enodejanske opere »V vodnjaku« »Bonbon-Fouché«, dvodejanska tragikomedija modernega francoskega dramatika Georgesa Courtelina, ki ga imenuje Anatol France po duhu in slogu pravega in vrednega naslednika Molierja. Courteline je fin duh bister opazovalec; njegov slog je, kratkorečno, brez vsega nepotrebnega nakita, in vendar naraven in živahen; značaje črtuje ostro, v karakteristiki gre rad do karkature, ki pa ni nikoli nezmerilno razpotegnjena risba, nego preudarno, umetniško duhovito poudarjanje značilnih potez, da bijejo resnične poteze tem krepkeje na dan. Njegove pbe so na prvi pogled marionete; ko se pa zaglobiš vanje, zapaziš nenadoma, kako istinite so do zadnjega utripa, in da je njegova drama kakor v epigram koncentrirano svetovno naziranje. Le velik umetnik more podati najbridejše resnice v navidezno tako šaljivi obliki. S Courtelinom je pridobil našemu odboru nov znanec, ki ga bo slavno občinstvo brez dvoma prišlo med svoje najljubše.

— Veliki mrtvec. Večer smeha je bil večeraj v našem gledališču, pa ne onega prisiljenega in narejenega, ki ga vzbujajo preračunljivi dvotipi, ampak naravnega in odkritega, ki bruhne iz človeka, ko vidi pred seboj vso resnično življenja. Kako bi pač pogledal marsikateri nas »veliki mrtvec«, ko bi par let po smrti prišli zopet med nas? To bi najbrže čudno gledali, kakor oni nesrečni Cederlund, ki je imel to smolo, da je moral gledati svojo lastno slavo. »Velikega mrtveca« sta napisala dva Danca. Da smo posegli po daski »žalostni komediji ali veseli tragediji«, pomeni zopet korak naprej. To je naravno imeniten kos. Pesnik Cederlund živi svoje pesniško življenje z vsemi dobri in slabimi lastnostmi. Uspehi so redki, razočaranja pogostna — denarja malo, dolgovi veliko — sploh: oženjen pesnik s par otroki — pije rad vino in skuša preživeti z delom sebe in svoje. Zgodi pa se, da dobi štipendijo in odide v Afriko. Čez par let pride poročilo, da je umrl in smrt šele napravi Cederlunda slavne. Iz slave se da kovati denar. Pesnikova žena in njegovi prijatelji to slavo izrabijo, napravijo pesnikov muzej itd. Muzej se odvarja pripravi prestolonaslednika. Ob tej priliki pa pride Cederlund domov. Nepredvidni pesnik bi si sam skazil skoraj vso svojo posmrtno slavo, ko bi ne bilo drugih, ki znajo računati. Šele po kolgom boju — ki je poln komičnih prizorov — se posreči pesnika pridobiti za to, da se odreče svojega življenja zato, da more živeti od svoje glave. Postane ravnatelj sam svojega muzeja in tudi sicer se mu obeta »po smrti boljše življenje, nego pred smrtjo.« Kakor rečeno: imenitna satira. Bilo je nam zelo žal, da je bilo

gledališče le do polovice polno. Ali bo treba za naše gledališče uvesti kinematografsko reklamo. Svetujemo vsem, ki se hočejo smejati, da si igro drugokrat pogledajo. Igrala se je izborna. Na vrhuncu je stal glavni junak gospod Bohuslav, ki je podal komične in resne trenutke enako izraziti. Žel je »burno pohvalo«. Gospa Danilova, Šetrljova, Skrbinek in Bukšek so mu bili zvesti prijatelji v igri. Izborben tip je podal gospod Danilo, prestolonaslednika je igral dobro gosp. Povhe — dobra tipa sta bila tudi gosp. Verovšek in Peček. Privikrat je nastopil gospod Bratina, ki je pokazal v svoji ulozi mnogo igralske rutine. Igra je imela velikanski uspeh. Glede »v« pa vztrajamo na svojem stališču, sinoči se je zopet pokazalo, da v takih »potovavni« štipendijah ne bo napredka.

— III. Slovenski protialkoholni kongres. Dne 17. novembra vrši se v Ljubljani III. Slovenski protialkoholni kongres. Priredita ga skupno Slovenska protialkoholna zveza in pa Društvo zdravnikov na Kranjskem. Slednje si je na zadnjem obnem zboru stavilo obsežen socialni program in je izvolilo poseben odsek za ljudsko blaginjo in higijeno, ki se ima pečati tudi s protialkoholnim vprašanjem. Kongres obeta postati vsled udeležbe zdravnikov poseben zanimiv. Kakor čujemo, se bo obširno razpravljalo o vplivu alkoholizma na razne bolezni, na pr. na duševne bolezni; jetiko, telesne poškodbe itd. Pravniki, šolniki in drugi strokovnjaki pa bodo poročali o kvarnem vplivu alkohola na socialne razmere v obče. Vsa prireditel bo zasnovana na široki podlagi in bodo povabljeni vsi sloji naroda, istotako zastopniki hrvaškega protialkoholnega gibanja.

— Centralna ventilacijska kurjava s svežim zrakom, za katero glavno zastopstvo se nahaja v Ljubljani, Tržaška cesta 31, ni praprava samo za velika poslopja, kakor se večinoma sodi, temveč je osobito pripravna za enodružinske hiše, vile, hotele, šole, dvorane itd. Omenjamo to, ker nas je g. Skaza za to naprosil, in ker je opazil, da je sl. občinstvo mnenja, da se centralna kurjava za manjša poslopja ne izplača. Gotovo se sedaj tukaj v Ljubljani dve take naprave v manjših vilah ter si interesujoče se občinstvo iste lahko ogleda. Centralna ventilacijska kurjava s svežim zrakom je pri nabavi le nekoliko dražja od navadnih peči, v uporabi pa je dosti cenejša, kakor vsaka druga kurjava ter je vsled tega v interesu slavnega občinstva, da si namesto drugih nepraktičnih, dragih in nezdruživih kurjav nabavi ta sistem. Tudi pa ni vseeno, ako se porabi letno 10 ali samo 5 sežnjev drv. Proračuni in načrti se napravijo brezplačno. Vsa pojasnila daje g. A. Skaza, Ljubljana, Tržaška cesta št. 31.

— Mestna zastavljalnica naznanja, da se vrši tamesečna dražba v avgustu 1911 zastavljenih dragocenosti (zlatnine, srebrnine, draguljev itd.) in v oktobru 1911 zastavljenih efektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) v četrtek dne 17. t. m. od 8. do 12. ure dopoldne v uradnih prostorih. Prečna ulica št. 2.

— Kinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 11. oktobra, specialni večer: 1. Veselica narodnih noš v Solnogradu. (Aktualno.) 2. Lehne se ženi. (Komična privlačnost.) 3. Oprostitve kapitana. (Ameriška drama.) 4. Panne. (Komedijska.) 5. Prostovoljka. (Drama, Samo zvečer.) 6. Poljske cvetke. (Koloriran naraven posnetek.) 7. Avguštin piše ljubavni roman. (Komično.) — Jutri senzacijska učinkovitost »Smrtina žrtve«. Vitascope Co., Berlin.

Trst.

Čudno in nezavedno psovanje Slovencev. Gospod urednik! Videl in slišal sem škandal, ki bi ga ne pričakoval pri Sv. Ivanu, ki je izmed okolice Trsta najnaprednejši kraj. Nekateri mladeniči so ustanovili tu klub z italijanskim imenom »Viktoria«, dasi so vsi člani Slovenci. Ta klub prireja vsako nedeljo plesne zabave v gostilni Konsumnega društva pri cerkvi. Zanimalo me je, kako se ta družba zabava in šel sem v nedeljo 6. t. m. k njihovim zabavam. Ko stopim v dvorano, kar ostrim, slišim govoriti samo italijansko in svirati italijanske plesne in zaničevati slovenski narod. Že po odmoru plesa zaukaže eden plesalcev zasvirati eno slovensko koračnico »Mi smo vojaki«, kakor blisk vstane eden od kluba, bivši »Sokol«, po imenu Kočevar (Cocovar) in zabrani svirati koračnico in začne kričati, da se tu ne sme svirati slovenske koračnice. Kar na enkrat privleče iz žepa italijansko trikoloro in si jo pripne na prsi, nato so začeli kričati »fora coi sciavi« (ven s Slovenci!) in naenkrat so začeli palati dva slovenska mladeniča iz dvorane. Na srečo sta hitro zbežala, ker se ne ve, kaj bi se jima pripetilo. Sramota vodstvu »Konsumnega društva«, ki take škode trpi v svoji dvorani. Seveda, če bi bilo narodno društvo, bi se ne pripetilo, kar se je pripetilo tu v klerikalnem »Konsumnem društvu« pri cerkvi. — Upam, da takemu klubu, če je le količkaj narodno »Konsumno društvo« ne bo dovolilo več dvorane.

Zaveden Svetovnanec.

Kako je bilo s faimštrm v nedeljo pri Sv. Ivanu. Prijatelj »Dneva« nam pošilja sledeče zanimivo poročilo: Dne 28. septembra se je vršila veselica v korist Ciril-Metodove Družbe pri Sv. Ivanu v »Nar. domu«. Veselice so se udeležili vsi narodni krogi Sokoli, meščani, delavci in sploh vsa okolica. In zgodilo se je, da se je tudi cerkveni pevski zbor pridružil naši veselici ter se je z nami vred dobro zabaval. Ko pa je gospod župnik zvedel, da se njegov pevski zbor udeležuje narodnih veselice, je silno vzrojil in je kahal jezo v svojem srcu. Toda kot dober dušni pastir je počakal druge nedelje; ko se je približala deseta ura, jo je primahal na leco, in je gledal, kakor hudič iz krugle. Huda nevilna se je pripravljala. Namesto, da bi ljudi poučil v krščanskem nauku — se je spravil nad pevce, češ da je zanje sramota, da se udeležujejo narodnih vese-

lic. Ker so na narodnih veselicih sami veroizdajalci, bogokletniki in liberalci... Tako je klatil naprej, kar mu je prišlo na pisker. Ko pa so pevci to slišali, so zapustili cerkev in so odšli ven k »veroizdajalcem«. — Ko je pa župnik videl, da pevcev ni več, se je skopal na Marijine device, češ da so se tudi one povečini udeležile one pregrešne narodne veselice, ki je bila v korist Družbi sv. Cirila in Metoda... Rekel je, da je ta družba protiverska, nevarna, sovražna... Ko so Marijine device to slišale so se druga za drugo izmuzale iz cerkve. Ubogi župnik je ostal skraj čisto sam in je pridigoval štirim stenam, pa še te ga niso poslušale. Nazadnje je ostal samo en starček, ki je gluhi in brom — in ta je sedel do konca, ker ni vedel za kaj gre. Tako je župnik opravil nazadnje pridigo in službo božjo med štirimi očmi, poln jeze in sovražstva do vseh, ki niso hoteli poslušati njegovega zabavljanja.

»Edinost« stoka. Prejeli smo: V nedeljski številki »Dneva« se je pritožil v »Dnevu« gost kavarne Comercio v Trstu, češ, premalo izvodov »Dneva« ima naročenih ta kavarina, in raditega treba na »Dan« vedno tako dolgo čakati. »Edinosti« pa to nikakor ni prav, da čitajo tržaški Slovenci »Dan« s tako velikim zanimanjem in veseljem. To prav radi verjamemo. V predvčerajšnji številki stoka zelo milo. Čudno se je zd, kako to mogoče, da v Trstu »Dan« primanjkuje, medtem, ko »Edinosti« v Ljubljani nihče ne čita. »Edinost« piše med drugim tudi to-le: »Pred par meseci sem hotel kupiti v Ljubljani en izvod »Edinosti«. Ali nisem ga mogel dobiti. In »Edinost« izhaja vendar v mestu, ki je neizmerne politične in gospodarske važnosti za ves slovenski narod. Slednjič sem se obrnil do natakarija v neki kavarni, naj mi prihrani eno številko »Edinosti« za drugi dan. Dobil sem jo, ali v kakem stanju! Vso razcefrano, da je od uvodnega članka manjkalo skoro polovica. Tu je dvojno možno: ali so jo raztrgali nalašč, ali pa jo gostje toliko čitajo. V tem poslednjem slučaju bi mi z isto pravico mogli rekrimirati, da nimajo ljubljanske kavarne po več iztisov »Edinosti«, s polno pravico pa, ker je vse kavarne sploh — nimajo!! — Dobil sem tetko, ali v kakem stanju! Vso razcefrano, manjkal jej je kos uvodnika. (Čudno saj »Edinost« nikdar nima uvodnikov.) Tako se je izvršila ta drama. Kaj »Dan« more zato, da »Edinosti« nihče ne mara čitati — razum Tržačanov. »Edinost« je razprostrta samo po Trstu. Je pač glasilo političnega društva »Edinost«, ki prinaša lepe uvodnike in druge poučne članke, ki zanimajo tudi ljubljane in druge Slovence. Brzojavne vesti, domače in tuje, to je vendar važno tudi za ljubljane, drugače bi se »Edinosti« v Ljubljani sploh ne dobilo — niti razcefrane ne. Če se v Trstu čita »Dan« z veseljem, v Ljubljani pa »Edinost« raztrgana roma naokrog, to vendar ni krivda »Dneva«. »Edinost«, potolaži se vendar! Ne moremo biti bolj ostri, ker se nam res smiliš.

Orkester »Zveze jugoslovanskih železničarjev v Trstu. Pred meseci se je osnoval izvrsten orkester pod okriljem »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Z. J. Z. je poznana širom jugoslovanskega ozemlja kot strojna narodna in stanovska organizacija. Vsak zaveden Slovenec zna ceniti njene zasluge na narodnem in socialnem polju. Saj je bila Z. J. Z. tista, ki je rešila slovenskega železničarja protinarodne socialne demokracije, v kateri se je poizgubljaj poprej. Njena zasluga je, da so slovenski železničarji narodno zavedni in da se bojujejo za zboljšanje svojega položaja pod praporom narodne organizacije. — Torej pod okriljem te narodne organizacije se je osnoval orkester, ki že danes, dasi obstoji šele nekaj mesecev, proizvajala imenitne komade. Ravno zadnje nedeljo smo ga imeli priliko slišati (v Rojano namreč). Lahko odkrito rečemo, da bo ta orkester v najkrajšem času kos vsakemu vojaškemu orkestru. Vsakega Slovenca mora to dejstvo močno razveseliti. Ne bo se treba več obračati na vojaštvo, brez vojakov se bo opravilo še bolje. Znano je, da obstoji v Trstu tudi godba N. D. O. Večkrat se je že pripetilo, da je reklo kako narodno društvo, mi ne maramo godbo na pihala »godba N. D. O. je namreč godba na pihala), temveč hočemo orkester. In sviral je nato vojaški orkester na prireditvi narodnega društva. Danes se pa ne bo moglo izgovarjati več nobeno narodno društvo; imamo godbo na pihala (N. D. O.) in orkester (Z. J. Z.). Rekli smo v začetku, da je Z. J. Z. strogo narodna organizacija. Zato povdarjamo, da je dolžnost vsakega slovenskega narodnega društva, da se obrača na orkester Z. J. Z. Ravno tako seveda tudi na godbo N. D. O. Mi pozdravljamo najpotplejše ustanovitev tega prepotrebne orkestra z željo, da bi storili Slovenci svojo dolžnost. Sedež orkestra Z. J. Z. se nahaja v društvenih prostorih ulica Sv. Frančiška št. 2, kamor naj se naslavljaja pisma.

Socialni tečaj N. D. O. V petek 11. oktobra od 7.—8. zvečer dr. V. Kisovec: »Volitve v zavarovalnico zoper nezgode in razsodišča«; od 8.—9. zvečer dr. J. M. Čok: »Politične stranke in struje v Trstu«.

Slovensko gledališče v Trstu. V nedeljo zvečer se uprizori kadlburgova burka »Črni madež«.

Širite, kupujte in naročajte »Dan«! Prijavljajte nove naročnike! Pošljite naročnino, ako je še niste!

Balkanska vojna.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Srbija odbila noto vevlasti. — Ultimatum Turčiji.

SPLOŠNA VOJNA IZBRUHE V NEDELJO. — NAČRT BALKANSKIH DRŽAV. — BOLGARSKO-TURŠKI SPOPAD PRI KARAKOLU. — TURŠKO-ČRNOGORSKI BOJI.

SRBSKI ULTIMATUM.

Belgrad, 10. oktobra. Danes ob 3. uri popoldne je srbska vlada odposlala Rusiji in Avstriji odgovor na njiju zadnjo noto. Srbska vlada je predloge vevlasti odločno odbila in izjavila, da Srbija odneha le v tem slučaju, ako Turčija brezpogojno ugod vsem srbskim zahtevam. S tem so končana pogajanja vevlasti s Srbijo.

Belgrad, 10. oktobra. Tu vlada velikansko veselje, ker je vlada odbila noto vevlasti. Vojna stoji radi tega pred durmi in izbruhne v najkrajšem času.

Belgrad, 10. oktobra. Listi poročajo, da je srbski poslanik v Carigradu, Nenadović, dobil danes od svoje vlade obvestilo, naj izroči turški vladi ultimatum, na katerega mora Turčija odgovoriti najpozneje tekom 48 ur.

Belgrad, 10. oktobra. Tu se splošno govori, da izbruhne vojna v nedeljo, če ne že v soboto.

BOLGARSKA NAPOVE VOJNO V NEDELJO.

London, 10. oktobra. Tukašnji bolgarski poslanik je sporočil angleškemu zunanjemu ministru Greyju, da napove Bolgarska Turčiji vojno v nedeljo, v popoldne jutraj pa bodo bolgarske čete že prekoračile mejo.

BOLGARSKO-TURŠKI SPOPAD PRI KARAKOLU.

Carigrad, 10. oktobra. Po vsej Macedoniji so Srbi in Bolgari organizirali vstaške čete. Vsaka četa šteje najmanj po 50 moč. Vstaške čete so že po vsej Macedoniji pričele svoje delovanje. Kakor kaže, bodo imeli Turki z njimi zelo veliko opravka. Danes se je pojavilo pred Karakolom več takih bolgarskih vstaških čet, ki so napade turško posadko. Vnel se je hud boj. Turška posadka se je hrabro branila, a se je končno morala s precejšnjimi izgubami umakniti. Poveljnik turške posadke je takoj zahteval pomoč, ki je kmalu prišla, toda bolgarski vstaši-prostovoljci so se med tem že umaknili nazaj.

ČRNOGORCI PRED ŠKADROM.

London, 10. oktobra. Črnogorska armada, ki je udrla južno od Podgorice čez mejo, je na vsej poti zmagonosna. Turki se v največji naglici umikajo proti Škadru, kjer bo prišlo do krvave bitke.

London, 10. oktobra. Semkaj je došlo poročilo, da so se prve črnogorske čete že pojavile pred Škadrom. Na potu se jim pridružujejo Malisori, ki se z velikim navdušenjem bojujejo proti Turkom. Nedaleč od Škadra se sliši strašno grmenje topov. Turške čete so šle Črnogorcem iz Škadra nasproti in se bije sedaj pred Škadrom krvava bitka. Podrobnosti o operaciji črnogorske armade, ki je pri Podgorici prekoračila mejo, ni mogoče poizvedeti. Vsekakor pa je čisto gotovo, da črnogorska armada ni več daleč od Škadra.

BERANE SE ŠE VEDNO DRŽE.

Carigrad, 10. oktobra. Berane se še vedno drže, vendar pa je skoro izključeno, da bi se turška posadka kljub temu, da je dobila ojačenje, mogla še dolgo braniti. Že jutri je pričakovati, da pade mesto v črnogorske roke.

NAČRT BALKANSKIH DRŽAV.

London, 10. oktobra. Tu v začetku niso mogli razumeti, zakaj je Črnagora najprej napovedala Turčiji vojno. Vsled nenavadnega živahnega operiranja Črnogorske armade, ki se je kar na več krajih naenkrat pričela bojevati s Turki pa se je sedaj izkazalo, da imajo balkanske države dobro premišljen skupni načrt. Črnogorska armada se je samo zato s tako silo sedaj vrgla na Turke, da bi odvrnila pozornost na srbsko in bolgarsko armado. Srbi se namreč zbirajo okolo Studenice, Bolgari pa pri Kjustendilu. Na tej progbi bo čisto gotovo prišlo do prvih velikih bitk.

TURČIJA NE BO VEČ INTERVENIRALA.

Carigrad, 10. oktobra. Tu so se že sprijaznili z mislijo, da je vsaka bitka in vsako pregovarjanje odveč. Turška vlada je sklenila, da se ne bo spuščala več v nobeno intervencije. Včeraj je bilo aretiranih več voditeljev mladoturških organizacij, ki so vprizorili protivladne demonstracije.

NEZASLIŠANA NASILSTVA NAD ČEŠKO ŠOLO NA DUNAJU.

Dunaj, 10. oktobra. Danes je mestna občina že tretjič zapečatila češko ljudsko šolo v III. okraju. Ob dvanajstih je prišla v šolo posebna mestna komisija, ki je hotela šolo takoj zapreti in vrata zapečatiti, kar se ji pa takoj posrečilo. V šoli se je namreč zbralo par sto Čehov, večinoma stariši čeških otrok, ki so hoteli s silo preprečiti nemško nasilstvo. Čehi so namreč sneli vsa vrata v šoli in polomili tudi ključavnice, tako da komisija ni mogla zapreti vsled česar je odšla. Ob 4. uri se je zopet vrnila. Ponovili so se isti prizori. Ko-

nečno so prišli v šolo češki poslanci Masaryk, Křofač Tomašek in Spaček, ki so obljubili starišem, da bodo storili vse potrebne korake, nakar so se starši pomirili in je komisija šolo zaprla. Ko je komisija šolo zaprla, je prišlo do velikih demonstracij. Med dunajskimi Čehi vada radi tega nezasižanega nemškega barbarstva velikansko ogorčenje.

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 10. oktobra. Danes se je vršila v parlamentu seja skupnega ministrskega sveta. Zunanji minister grof Berchtold je poročal o nastali situaciji in o vojnih kreditih. Izjavil, da sedanje zahteve niso v nobeni zvezi s kako mobilizacijo avstrijske armade radi vojne na na Balkanu. Vlada hoče le izvesti vse naloge bivšega vojnega ministra Schönaicha. Grof Berchtold je zlasti v svojem govoru poudarjal, da je avstrijska politika skrajno mirna. V ogrskih delegacijskih krogih se govori, da vlada ne zahteva 400, ampak le 179 milijonov vojnega kredita, in sicer 125 milijonov za armado, 27 za mornarico, drugih 27 pa bo admiralu Montecuccoliju na razpolago za eventualne posebne potrebe. Skupni finančni minister vitez Bilinski se je po konferenci podal k cesarju v Schönbrunn, kjer je bil sprejet v posebni avdienci.

Lastno mater umoril in oropal.

Predvčerajšnjem so odkrili v Pragi v Ječni ulici grozen umor, ki je še tem bolj grozen vsled tega, ker sta morala preteči dva meseca, predno so v neki hiši našli skoro napol gnilo truplo neke gospe, katero je umoril njen lastni sin. Ludovik Koblitze, sin Ane Koblitze, vdove po višjem revidentu, je paranojik, ki je obiskoval visoke šole in je bil v zadnjem času nastavljen kot inseratni agent. Umor se da pojasniti le z blaznostjo, ker je bil izvršen na beštijalen in nečloveški način, in z ropom znatne vsote denarja. Se pomisliti se ne da, da bi mogel zdrav mozek tak grozen čin skombinirati in ga izvršiti na tako hladnokrvnen in ciničen način. Poročila, ki se nahajajo v analih praške kriminalistike nam poročajo, kako so

odkrili zločin.

Predvčerajšnjem opoludne se je vrnil neki študent, ki je stanoval prejšnje leto pri gospe Koblitzevi, nazaj v Prago in je šel v hišo, kjer je prebival. Hišnica pa je študentu povedala, da je gospa Koblitzeva odšla v začetku avgusta k svoji sestri v Bečyn na Češkem in da es dosedaj še ni vrnila. Kljub temu je šel študent s hišnikovim sinom v četrto nadstropje, kjer je stanoval, da bi pogledal, če ima zase kako pismo v poštni škatli na vratih. Ko sta prišla pred vrata stanovanja, jima je udaril v nos

grozen smrad po gnolobi.

Hišnikov sin je odprl z nekim ključem vrata in je stopil s svojim tovarišem v predsoho. Ker nista tam ničesar sumljivega našla, sta odprla kuhinjo, kjer sta z grozo zagledala na tleh

v posušeni mlakuži krvi mrtvo truplo.

Vsled silnega smrada sta študenta vrata zaklenila in sta hitela v bližnjo stražnico, kjer sta obvestila tamošnje policijske organe o groznem odkritju. Ti so takoj odšli na mesto zločina in so našli gnilo truplo ležati na tleh

s prerezanim vratom.

Glava je visela čez rob bane. Truplo je bilo oblečeno samo v srajco in pod prerezanim vratom je bil prevezan jermen. Vsa soba je bila polna posušene krvi. Pri nogah trupla je ležala sicer majhna, toda

ostra sekirica — morilno orodje.

Sodna preiskava je dognala, da je nekdo gospe Koblitzevi vrgel jermen okrog vratu, zategnil ga, zvlekel nesrečno ženo iz postelje. Šele ko je bila na tleh, ji je morilec zadal rane s sekirico.

V postelji niso našli niti enega krvavega madeža. Hišnico v oni hiši, kjer se je izvršil zločin, so takoj zaslišali in ona je izpovedala sledeče: Gospa Ana Koblitzeva je stanovala že dalje časa v oni hiši. V njenem stanovanju je bilo pogosto slišati kreg in prepir, katerega je povzročil sin Koblitze, zelo rabijaten človek, pred katerim je morala mati večkrat bežati celo na ulico. 26. julija je prišla Ana Koblitzeva k meni in mi je pokazala

veliko svoto denarja

v zlatu in v papirju, v ceni čez 10.000 K. Pri-povdovala mi je, da je dvignila denar iz pred-ujmne blagajne »Uuvera« kot nadomestilo za premoženje, ki ga je izgubila pri znanem po-lomu Sv. Vavarske hranilnice. Gospa Koblitzeva mi je tudi pripovedovala, da se odpelje v bližnjih dneh k svoji sestri v Bečyn, da se z njo pogovori, kje naj denar naloži. V noči med 31. julijem in 1. avgustom je prišel Ludovik Koblitze ob tričetrt na 4. zjutraj domov. Jaz sem mu šla sama odpret hišna vrata in sem mu tudi posvetila z lučjo po stopnicah. Po-zneje sem rus slišala

velik ropot v stanovanju umorjene.

Ker pa je bilo to skoro na dnevnem redu, se nisem dosti zmenila za celo stvar. 1. avgusta zjutraj je prišel Ludovik Koblitze v moje stano-vanje in me je prosil, naj mu prinesem skode-lico kave, ker se je njegova mati ob 6. uri zju-traj odpeljala v Bečyn in zaklenila kuhinjo. Kuhinja se nahaja na strani in ni treba ho-diti skozi njo, če se hoče priti v sobo. Jaz sem mu prinesla zajutrek in sem odšla. Popoldne je prišel Ludovik Koblitze

s svojo ljubico,

Ano Baltusovo, postrežnico v Praški blaznici, na svoje stanovanje, kjer sta ostala do 7. ure

zvečer. Ko sta prišla domov, se je videlo, da je bil Koblitze pijan. Celo popoldne je bil v stano-vanju velik ropot in prepir in ko je zvečer Baltusova zapustila stanovanje, je zaloputnil z vso močjo za njo vrata.

Kaj pripoveduje sosed žrtve.

V četrtem nadstropju, poleg stanovanja nesrečne žrtve, stanuje trgovec Fankner. V noči od 31. julija do 1. avgusta med tri četrt na 5. in 5. uro zjutraj je zaslišal on in njegova rodbina velik krik v stanovanju svojih sosedov, krik, ki pa je nenadoma utihnil. Kmalu nato je gospod Fankner zaslišal, kako je nekdo hitel po stopnicah. Videl pa ni nikogar, da bi izšel iz hiše. Po tej izjavi ni bilo več dvoma, da je

sin umoril lastno mater.

Ludovik Koblitze je človek, ki mu je zločin že prirojen. Najbrže je zvedel od svoje matere o njenem denarju in je sklenil izvršiti peklen-ski zločin, umoriti namreč svojo lastno mater in ji ugrabiti denar.

Morilec matere na begu.

Ko je Ana Baltusova, morilčeva ljubica 1. avgusta zapustila Koblitzevo stanovanje, je prišel Koblitze sam k hišnici in ji je rekel, da se bo drugi dan pešal za svojo materjo v Bečyn. Vse stvari, ki pridejo nanj in na njegovo mater, naj hišnica spravi. Morilec je šel na to na dr-žavni kolodvor, odkoder se je odpeljal na Du-naj. Tam je naročil portirju, naj mu kupi vozni listek prvega razreda (za brzovlak) do Budim-pešte in mu je dal 5 K napitnine za to uslugo. Nato mu je dal še 5 K z naročilom, naj jih iz-roči socialnodemokratskemu društvu na Du-naju. Portirju se je stvar zdelo sumljiva in je obvestil o tem policijo. Medtem pa je morilec že odnesel pete, zakaj brzovlak je že davno odšel. Od tam se je

izgubila vsaka sled za morilcem.

ki je po popisu srednje velik, suh, s temno-plavimi lasmi. V zadnjem času je nosil temno sivo obleko in nanosnik z okroglimi šipama brez okvirjev.

Po poslednjih poročilih o morilcu Ludoviku Koblitzu, ki jih je danes »Dan« prejel, po-ročamo: Dobili so novo sled o morilcu Koblitzu, ki drži z Budimpešte zopet nazaj v Prago. V ponedeljek so prišla mnoga poročila, da se je nahajal morilec še v nedeljo v Pragi. Tamoš-nja policija je napela vse sile, da morilca iz-sledi. Več strank je izpovedalo, da je bil mori-lec Koblitze prej jako dobro znan po nočnih praških kavarnah.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pravi prijatelji »Dneva« pri Sv. Ivanu: Vaš opis smo z veseljem priredili za tisk. Le tako naprej! Vaše pismo smo z veseljem čitali, ker takih prijateljev si želi še več »Dan«.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Škorec je ušel včeraj zjutraj. Odda se ga naj proti dobri nagradi na Zabjaku št. 11. 704—1

Simpatična gospodična s premoženjem, želi stalnega mesta gospodinje pri kakem boli-šem, poštenem čez 38 let starem železniškem uradniku. Ponudbe pod »Gospodinja« na »Pr-vo anončno pisarno«. 703—1

Vizitke in kuverte

priporoča

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Izjava.

Podpisani preključujem vse žalitve, ki sem jih govoril o Kolinski tovarni za kavne primese v Ljubljani kot vslužbeni pojasnjevalec firme Hein-richt Franck Söhne letošnje leto začet-kom meseca junija v okolici Moravč, in te žalitve obžalujem. Obenem izjav-ļjam, da so bile moje trditve o kakovosti izdelkov Kolinske tovarne brez vsake podlage.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1912.

Lud. Černelič.

Posebna specialiteta likerja

„Zdravnik želodca“

se dobi v vseh boljših lokalih ter tam, kjer so razvidni dotični plakati, ali pa direktno pri

Lovro Šebeniku v Šiški

pri Ljubljani.

Ozirajte se na tvrdke,
ki oglašajo v „Dnevu“.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna potokotirana tovarna ur v Švici.

Tovarniška znamka

„IKO“

Cenik zastoj in poštnine prosto.

Tvrdka Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 9

priporoča svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek za gospode
in gospe, dečke in deklice.

Ljubljana, Pred škofijo 21, II. nadstropje, zraven rotovža.

Velecenjenim damam se vljudno priporoča

modni salon za damske klobuke

Alojzija Vivod-Mozetič.

Sprejemajo se vsa popravila.

Ljubljana, Pred škofijo 21, II. nadstropje, zraven rotovža.

V interesu vsih gospodinj!

Samo ti zabojčki in zavoji, kateri
nosijo kavni mlinček kot tvorniško
znamko, vsebujejo nepreseženi, sta-
roizkušeni „pravi Franck“ iz to-
varne v Zagrebu.

Priporoča se tedaj: skrbna pozor-
nost pri nakupu!

al im 121/24/76

V nobenem glavnih mest avstrijske monarhije

ne dobite tako velike detailirane trgovine, ki bi imela v zalogi toliko

damske konfekcije

kot moja. — Imam ogromno zalogo najmodernejših in najelegantnejših
manteljev, paletotov, ragnalov, gledaliških plaščev kakor
tudi kostumov do najfinejšega izdelka. — Bluze, krila, spodnja
krila, pletene jopice kakor tudi

obleke za otroke in dečke

fino izdelane, po čudovito nizkih cenah. — Nobenemu ni pri meni težka
izbira jopic, paletotov in kostumov za deklice.

Na deželo pošiljam brez povzetja na izbiro. — Postrežba točna.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.